

Ο πολύτιμος κομπιουτεράς με το μαγικό λογισμικό

Ο Νίκος Μανίας δεν ήταν παρατρεχάμενος στο υπουργείο Υγείας, όπως διατείνεται ο Ανδρέας Λοβέρδος, αλλά άνθρωπος-κλειδί στη διαμόρφωση της τιμής του φαρμάκου

Ρεπορτάζ

**Αντιγόνη Μιχοπούλου
Νίκος Σπυρόπουλος**

Ο παρατρεχάμενος προσπάθησε να εμφανίσει ο Ανδρέας Λοβέρδος τον Νίκο Μανία στη συνέντευξη Τύπου που παραχώρησε μετά το εισαγγελικό αίτημα για άρση της βουλευτικής του ασυλίας. «Αυτός ήταν ένας άνθρωπος που δούλευε ως εξωτερικός συνεργάτης του υπουργείου Οικονομίας και έκανε τις πρώτες τιμολογήσεις που έκανε η κυρία Κατσέλη. Όταν η αρμοδιότητα μεταφέρθηκε από μένα στο υπουργείο Υγείας και στη συνέχεια στον ΕΟΦ μεταφέρθηκαν και δύο άνθρωποι από το υπουργείο Οικονομίας, ο κύριος αυτός και μια άλλη κυρία. Δεν ερχόταν ποτέ στις συσκέψεις γιατί ήταν τεχνικός. Δεν ανήκε στα στελέχη του υπουργείου μου. Ήταν απολύτως άγνωστος, δεν είχαμε υπηρεσιακά ή οποιαδήποτε άλλη επαφή. Ακουσα κάποια στιγμή το όνομά του, ότι βοηθάει σε αυτό τον τομέα των εργασιών μου» υποστήριξε ο πρώην υπουργός Υγείας.

Ήταν όμως ο Ν. Μανίας ένας παρατρεχάμενος όπως τον παρουσιάζει ο Λοβέρδος ή ο άνθρωπος-κλειδί για την τιμολόγηση των φαρμάκων τόσο στο υπουργείο Ανάπτυξης όσο και στο υπουργείο Υγείας; Η σωστή απάντηση είναι τη δεύτερη.

Σύμφωνα με τις επώνυμες ένορ-

κες καταθέσεις μαρτύρων στους ελεγκτές του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης αλλά και από τα στοιχεία που εντοπίστηκαν, ο Ν. Μανίας ήταν ο άνθρωπος που είχε άμεση σχέση με τον τρόπο καθορισμού της τιμής του φαρμάκου, ενώ χειριζόταν και εκπαιδευε υπαλλήλους (οι οποίοι είχαν πλήρη άγνοια) του υπουργείου Υγείας ώστε να μάθουν τη διαδικασία τιμολόγησης των φαρμάκων. Με απλά λόγια, η παρουσία του Ν. Μανία στο υπουργείο ήταν απολύτως απαραίτητη. Χαρακτηριστικό του απολύτως κομβικού ρόλου που έπαιζε είναι ότι σε κατάθεση μάρτυρα αναφέρεται ότι ο Ν. Μανίας ήταν «ο συνεργάτης που είχε το μηχανογραφικό σύστημα και την τεχνογνωσία για την τιμολόγηση φαρμάκων». Και μάλιστα ότι όταν αποχώρησε από το υπουργείο Υγείας επικράτησε χάος.

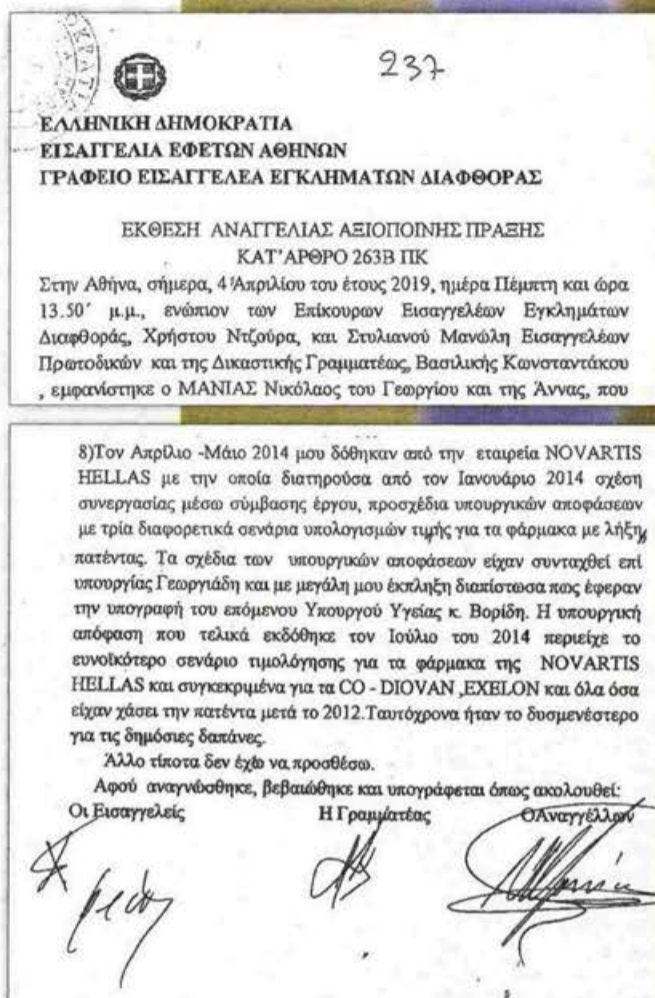
Ο Ν. Μανίας είναι ο τελευταίος μάρτυρας που κατέθεσε επώνυμα και παρέδωσε στην Εισαγγελία Διαφθοράς 25.000 ηλεκτρονικά αρχεία προκειμένου να αποδείξει ότι ο Ανδρ. Λοβέρδος με νομοθετικές αλλαγές εξυπηρέτησε τα συμφέροντα της Novartis, γεγονός που ζημίωσε το δημόσιο και τις ανταγωνίστριες εταιρείες.

Ο νέος μάρτυρας είχε καταθέσει για πρώτη φορά με πλήρη μυστικότητα στις 31 Οκτωβρίου 2018 και για ακόμη οκτώ φορές στους ελεγκτές του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Ενημέρωσε τις αρχές ότι είχε σχέση με τον τρόπο καθορισμού της τιμής του φαρμάκου επί πολλά χρόνια και πως γνωρίζει και μπορεί να αποδείξει

ότι διάφοροι υπουργοί συστηματικά καθυστερούσαν τη διαδικασία επανακαθορισμού των τιμών του φαρμάκου έτσι ώστε να μη μειώνεται η τιμή των σκευασμάτων και να εισπράττουν οι φαρμακευτικές και κυρίως η Novartis, η οποία ήταν ο μεγάλος χορηγός της διαφθοράς. Όταν έφταναν σε σημείο να επανακαθορίσουν τις τιμές, έδιναν οδηγίες ώστε να χρησιμοποιηθούν τρόποι που οδηγούσαν και πάλι σε πιο ακριβό φάρμακο. Όταν ο μάρτυρας ρωτήθηκε αν έχει αποδείξει γι' αυτά, παρέδωσε το ογκώδες ηλεκτρονικό αρχείο από το οποίο προκύπτει πως έχουν αποθηκευτεί σε ανύποπτο χρόνο πολλά σενάρια υπουργικών αποφάσεων αντί του ενός και νόμιμου που έπρεπε να υπάρχει. Δηλαδή, όπως κατέθεσε, υπουργοί διαπραγματεύονταν με τη Novartis ποιο σενάριο θα προωθήσουν ώστε να την ευνοούν.

Από το υπουργείο Ανάπτυξης στο Υγείας

Η ενασχόληση του Ν. Μανία με τον χώρο της τιμολόγησης των φαρμάκων δεν ξεκίνησε όμως από τη θητεία του στο υπουργείο Υγείας αλλά αρκετά νωρίτερα. Σύμφωνα με το πόρισμα των ελεγκτών και όπως απέδειξαν ένορκες καταθέσεις (και του ίδιου του Μανία) αλλά και στοιχεία που εντοπίστηκαν, εργαζόταν καθημερινά στο υπουργείο Ανάπτυξης τουλάχιστον από τις αρχές του 2010 μέχρι και τις 31 Μαρτίου του 2011. Δύο υπουργοί του ΠΑΣΟΚ βρέθηκαν την περίοδο εκείνη στην ηγεσία του υπουργείου, η οποία είχε μεταξύ άλλων και την αρμο-

Ο Νίκος Μανίας στην κατάθεση στην εισαγγελέα Διαφθοράς υποστηρίζει ότι σχέδια υπουργικών αποφάσεων που του δίνονταν από τη Novartis με διαφορετικά σενάρια, στη συνέχεια γίνονταν υπουργική απόφαση που ευνοούσε τη Novartis

Ήταν «ο συνεργάτης που είχε το μηχανογραφικό σύστημα και την τεχνογνωσία για την τιμολόγηση φαρμάκων» και εκπαιδευε υπάλληλους του υπουργείου Υγείας. Όταν αποχώρησε από το υπουργείο Υγείας επικράτησε χάος

διότητα για την έκδοση αποφάσεων τιμολόγησης των φαρμάκων. Ο λόγος για τη Λούκα Κατσέλη και τον Μιχάλη Χρυσόχοιδη.

Παρακολουθώντας τις τιμές των φαρμάκων

Τι έκανε εκεί ο Ν. Μανίας; Όπως προκύπτει από το πόρισμα, παρέιχε υπηρεσίες στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου (ΓΓΕ) του υπουργείου Ανάπτυξης με «αντικείμενο την υποβοήθηση του έργου της Διεύθυνσης Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων σχετικά με την τιμολόγηση και την ανατιμολόγηση των φαρμακευτικών σκευασμάτων για ανθρωπίνων χρήση μέσω λογισμικού που είχε ο ίδιος αναπτύξει. Το σύστημά του αναζητούσε τις τιμές των φαρμάκων οπουδήποτε αυτές ανακοινωνούνταν στις επίσημες ιστοσελίδες των χωρών-μελών της ΕΕ. Οι επίσημες ιστοσελίδες των χωρών-μελών της ΕΕ αναρτούνταν στον ιστότοπο του υπουργείου Ανάπτυξης όπως κατέθεσε ο Μανίας και διασταυρώθηκε από τα στοιχεία της έρευνας».

Στην κατάθεσή του στους ελεγκτές στις 31 Οκτωβρίου του 2018 ο ίδιος ο Ν. Μανίας αναφέρει: «Η εμπλοκή μου ξεκίνησε περί τα τέλη του έτους 2009, αρχές του έτους 2010. Εκλήθην από το τότε υπουργείο Ανάπτυξης, Γενική Γραμματεία Εμπορίου, να προχωρήσω σε μια στατιστική σύγκριση των τιμών φαρμάκων της Ελλάδος σε σχέση με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες».

Και συμπληρώνει: «Με κάλεσε ο τότε γενικός γραμματέας Εμπορίου Στέφανος Κομνηνός, γνωρί-

16

Η γενική επιθεωρήτρια Δημόσιας Διοίκησης Μαρία Παπασπύρου δέχτηκε τις επώνυμες ένορκες καταθέσεις μαρτύρων για τον ρόλο του Ν. Μανιά στο υπουργείο Υγείας. Οι διαπιστώσεις στο πόρισμα είναι αποκαλυπτικές: ο Ν. Μανιάς εργαζόταν επί καθημερινής βάσης στο υπουργείο. Εφτιαξε λογισμικό για τιμολόγηση των φαρμάκων χωρίς επίσημη σύμβαση και εκπαίδευε υπαλλήλους.

Υπουργό Ανάπτυξης και τον εκάστοτε Υπουργό Υγείας καθώς και η ανάρτηση αυτού.

- Ο κ. Ν. Μανιάς παρείχε υπηρεσίες στη ΓΓΕ του Υπουργείου Ανάπτυξης τουλάχιστον από τις αρχές του 2010 έως και 31-3-2011 με αντικείμενο την υποβολή του έργου της Διεύθυνσης Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων σχετικά με την ανατιμολόγηση και τιμολόγηση των φαρμακευτικών σκευασμάτων ανθρώπινης χρήσης μέσω λογισμικού που είχε ο ίδιος αναπτύξει, όπως κατέθεσε. Το σύστημα του αναζητούσε τις τιμές των φαρμάκων όπου αυτές ανακινούνταν στις επίσημες ιστοσελίδες των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι επίσημες ιστοσελίδες των χωρών μελών της Ε.Ε. αναρτούνταν στον ιστότοπο του Υπουργείου Ανάπτυξης, όπως κατέθεσε ο κ. Ν. Μανιάς και διασταυρώθηκε από τα στοιχεία της έρευνας.
- Για την παροχή των ανωτέρω υπηρεσιών, δεν συνήφθη σύμβαση έργου μεταξύ του κ. Ν. Μανιά και του Υπουργείου Ανάπτυξης, ούτε υπήρξε και σχετική πρόσληψή του σε θέση Ειδικού Συνεργάτη με κάποιο πολιτικό πρόσωπο της τότε ηγεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης. Από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων καθώς και από τις ένορκες καταθέσεις του κ. Ν. Μανιά προέκυψε ότι ο κ. Ν. Μανιάς παρείχε καθημερινά εργασία στο Υπουργείο Ανάπτυξης και συνεργαζόταν με τον τότε Γενικό Γραμματέα της ΓΓΕ κ. Σ. Κομνηνό.
- Στις 29-03-2010 μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και της εταιρείας με την επωνυμία «CARDEL Ανώνυμη Εταιρεία Εφαρμογών Νέας Τεχνολογίας» και διακριτικό τίτλο «CARDEL Α.Ε.», συνήφθη σύμβαση έναντι ποσού 14.520,00 € (12.000,00€ πλέον Φ.Π.Α.), προκειμένου να αναπτυχθεί ηλεκτρονική βάση δεδομένων τιμών φαρμάκων, χωρών της Ε.Ε. Σύμφωνα με την από 12-02-2010 προσφορά της εταιρείας CARDEL Α.Ε., (που

ζοντάς με λόγω της επαγγελματικής μου ιδιότητας, μαθηματικός - στατιστικός, για να προχωρήσει σε αυτήν τη στατιστική σύγκριση».

Για την παροχή των υπηρεσιών «δεν συνήφθη σύμβαση έργου μεταξύ Μανιά και υπουργείου Ανάπτυξης, ούτε υπήρξε και σχετική πρόσληψή του σε θέση ειδικού συνεργάτη με κάποιο πολιτικό πρόσωπο της τότε ηγεσίας του υπουργείου Ανάπτυξης» επισημαίνουν οι ελεγκτές. Παρ' όλα αυτά ο Ν. Μανιάς συνεργαζόταν στενά με υπαλλήλους διάφορων υπηρεσιών. Προς επίρρωση αυτού το Μικτό Κλιμάκιο Ελέγχου βρήκε (χωρίς να υπάρχει σχετική πρότερη ενημέρωση) και κατάφερε μια κεντρική μονάδα ηλεκτρονικού υπολογιστή στο γραφείο 613Α του 6ου ορόφου της τέως Διεύθυνσης Βιομηχανικών Προϊόντων και Φαρμάκων του υπουργείου Ανάπτυξης. Αυτή περιείχε μέρη του λογισμικού συστήματος σχετικά με την τιμολόγηση των φαρμάκων, το οποίο είχε αναπτύξει ο Ν. Μανιάς.

Βελτιωμένο λογισμικό προς όφελος εταιρειών

Σημειώνεται ότι από τον Αύγουστο του 2010 (όπως καταθέτει ο Ν. Μανιάς) έπειτα από αίτημα του γενικού γραμματέα είχε αναπτυχθεί η λειτουργία price overwrite στο λογισμικό. Δηλαδή η δυνατότητα παράκαμψης των τιμών αυτών που προέκυπταν από τη σύμβαση που διενεργούσε το λογισμικό ώστε να καταγράφει τις τιμές. Οι τελικές τιμές προέκυπταν, όπως καταθέτει ο Ν. Μανιάς, μετά τις τυχόν ενστάσεις κάποιων εταιρειών. «Με αυτό

τον τρόπο είχαν τη δυνατότητα να αποδίδουν τιμή σε προϊόν χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τη σύμβαση».

Αυτή η λειτουργία παρέμεινε στο υπουργείο Υγείας. Όπως έχει καταθέσει ο Ν. Μανιάς, τακτικοί επισκέπτες στη ΓΓΕ ήταν στελέχη της Novartis, ενώ ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την «πορεία των ενστάσεων ή των παρατηρήσεων είχε δείξει ο Φρουζής σε όλο το διάστημα 2010-11».

Όταν μεταφέρθηκε η τιμολόγηση φαρμάκων στο υπουργείο Υγείας, εκείνος ακολούθησε με το μηχανογραφικό σύστημα που διέθετε. Το γραφείο του στο υπουργείο Υγείας βρισκόταν στον ίδιο όροφο με τον προϊστάμενο της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων **Νίκου Καραπάνου**, ο οποίος επιβεβαιώνει με κατάθεσή του ότι ο Ν. Μανιάς κάθε άλλο παρά παρατρεχάμενος και εξωτερικός συνεργάτης ήταν: «Ο Μανιάς εργαζόταν στο υπουργείο πολλές ώρες και σε καθημερινή βάση».

Ο μοναδικός γνώστης του Excel

Ακόμη ένας ουσιώδης μάρτυρας, ο προϊστάμενος της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του υπουργείου Υγείας Ν. Καραπάνος στην κατάθεσή του αποκαλύπτει επίσης τον κομβικό ρόλο του Μανιά, αφού δηλώνει ότι ο ίδιος δεν είχε την τεχνογνωσία για να τσεκάρει την τιμολόγηση.

Ο προϊστάμενος της διεύθυνσης από τον Αύγουστο του 2008 έως τον Ιούλιο του 2013 αναφέρει χαρακτηριστικά στην κατάθεσή του: «Τον Μάιο του 2011 κατά

τη μεταφορά της αρμοδιότητας και του αντικειμένου της τιμολόγησης σύμφωνα με τον νέο νομοθετικό πλαίσιο, το πληροφοριακό σύστημα τιμολόγησης φαρμάκων το χειριζόταν ο κ. Μανιάς προερχόμενος από το υπουργείο Ανάπτυξης. Η τοποθέτηση του ανωτέρου έγινε μέσω του γραφείου του τότε γενικού γραμματέα Αντώνη Δημόπουλου». Σε άλλο σημείο της κατάθεσής του ο κ. Καραπάνος αναφέρει χαρακτηριστικά: «Εγώ δεν είχα την τεχνογνωσία να επιβλέπω την εργασία της τιμολόγησης που έκανε ο Μανιάς ούτε είχα την ικανότητα ελέγχου δελτίο τιμών όπως επίσης και κανένας άλλος από τους προαναφερθέντες υπαλλήλους μου». Χαρακτηριστικό επίσης είναι το σημείο της κατάθεσης του προϊστάμενου της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων του υπουργείου Υγείας το οποίο αναφέρεται στην εργατικότητα του Ν. Μανιά: «Θυμάμαι ότι τον έβλεπα να εργάζεται στο υπουργείο πολλές ώρες και σε καθημερινή βάση».

Σε κατάθεσή της η φαρμακοποιός του ΕΟΦ κ. **Νικολαΐδου**, η οποία εργάστηκε στο υπουργείο Υγείας στο τμήμα τιμολόγησης φαρμάκων, παρουσιάζει τον Ν. Μανιά ως βασικό πρόσωπο στην τιμολόγηση φαρμάκων.

«Πήγαμε στη διεύθυνση φαρμάκων και φαρμακείων του υπουργείου Υγείας με τη συνάδελφο κ. Θωμαΐδου όπου συναντηθήκαμε με τον τότε διευθυντή κ. Καραπάνο και κατ' εντολή του κ. Τούντα μας ζητήθηκε να βοηθήσουμε το έργο της Διεύθυνσης Φαρμάκων και Φαρμακείων σε συνεργασία με τον κ.

Ο μάρτυρας Ν. Μανιάς παρέδωσε το ογκώδες ηλεκτρονικό αρχείο όπου υπάρχουν πολλά σενάρια υπουργικών αποφάσεων αντί του ενός και νόμιμου που έπρεπε να υπάρχει. Δηλαδή, όπως κατέθεσε, σε πολλές περιπτώσεις επιλεγόταν το ευνοϊκότερο σενάριο για τη Novartis

Μανιά. Ο κ. Μανιάς μας έδινε σε τακτά χρονικά διαστήματα αρχεία Excel με χιλιάδες εγγραφές φαρμακευτικών προϊόντων που κυκλοφορούν στο εξωτερικό προκειμένου να τα αντιστοιχίσουμε σε συγκεκριμένες ομάδες φαρμακοτεχνικών μορφών. Εργαζόμασταν στον ίδιο όροφο με το γραφείο του διευθυντή κ. Καραπάνου και στο ίδιο γραφείο με εμάς εργαζόταν και ο κ. Μανιάς».

Ωσεί παρών και μετά την αποχώρησή

Η στενή σχέση του Ν. Μανιά με τον χώρο του φαρμάκου δεν τελείωσε με την αποχώρησή του από το υπουργείο Υγείας. Όπως ο ίδιος καταθέτει στην εισαγγελία Διαφθοράς στις 4 Απριλίου του 2019: «Τον Απρίλιο - Μάιο του 2014 μου δόθηκαν από την εταιρεία Novartis Hellas, με την οποία διατηρούσα από τον Ιανουάριο του 2014 σχέσεις συνεργασίας μέσω σύμβασης έργου, προσέχδια υπουργικών αποφάσεων με τρία διαφορετικά σενάρια υπολογισμών τιμής για τα φάρμακα με λήξη πατέντας. Τα σχέδια των υπουργικών αποφάσεων είχαν συνταχθεί επί υπουργίας Αδωνη Γεωργιάδη και με μεγάλη μου εκπλήξη διαπίστωσα πως έφεραν την υπογραφή του επόμενου υπουργού Υγείας κ. Βορίδη. Η υπουργική απόφαση που τελικά εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2014 περιείχε το ευνοϊκότερο σενάριο τιμολόγησης για τα φάρμακα της Novartis Hellas και συγκεκριμένα για το Co-Diovan, Exelon και όλα όσα είχαν χάσει την πατέντα μετά το 2012. Ταυτόχρονα, ήταν το δυσμενέστερο για τις δημόσιες δαπάνες».